

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Herziening bestemmingsplan Maasvlakte 2

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

29 november 2016 / projectnummer: 3151

1. Hoofdpunten van het MER

De gemeente Rotterdam heeft het voornemen het bestemmingsplan Maasvlakte 2 te herzien omdat in mei 2018 een periode van 10 jaar verstreken zal zijn sinds de vaststelling van dat plan. Daarnaast heeft het Havenbedrijf Rotterdam de gemeente gevraagd een aantal nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken die niet passen in het huidige plan. Het nieuwe plan is kaderstellend voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten, zoals de plaatsing van windturbines. Tevens is een Passende beoordeling nodig omdat in de nabijheid van het plangebied Natura 2000-gebieden liggen en op voorhand niet is uit te sluiten dat het plan belangrijke negatieve effecten heeft op die gebieden. Ook is er sprake van de aanleg of wijziging van een industrieterrein van 75 ha of meer, en daarmee van een m.e.r.-beoordelingsplicht. In het kader van deze m.e.r.-procedure wordt daarom een gecombineerd plan/project-MER opgesteld. De gemeente onderzoekt nog in hoeverre gebruik gemaakt gaat worden van de experimenteerbepalingen uit het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- De duurzaamheidsambities en de mogelijke invulling en milieuvoordelen daarvan;
- De afwegingen en keuzes die een haalbaar voorkeursalternatief bepaald hebben;
- Beschrijving van de varianten voor windturbines, de milieugevolgen daarvan en de effecten van mitigerende maatregelen;
- Effecten op natuur, waaronder een Passende beoordeling, en effecten van mitigerende maatregelen.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER naar haar oordeel moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, Herziening Bestemmingsplan Maasvlakte 2, Arcadis, 14 september 2016 (hierna: de Notitie R&D). Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de Notitie R&D voldoende aan de orde komen.

¹ De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door nummer [3151](#) op www.commissie-mer.nl in te vullen in het zoekvak.

2. Achtergrond en besluitvorming/of/probleemstelling, doel, beleid en besluiten

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

In de Notitie R&D is beschreven dat het proces voor de totstandkoming van het huidige bestemmingsplan Maasvlakte 2 in 1996 is gestart met een onderzoek van het toenmalige kabinet naar de nut en noodzaak voor een havenuitbreiding. De milieugevolgen zijn in het bijbehorende MER uitgebreid beschreven. In het proces is onder meer veel aandacht geweest voor compensatie van natuur. Voor de beeldvorming adviseert de Commissie om de compensatie (inclusief realisatie en borging) kort samen te vatten.

De kavels op Maasvlakte 2 zijn momenteel nog niet allemaal ingericht dan wel in gebruik genomen. Het voornemen voorziet voor ongeveer twee derde deel in dezelfde activiteiten als in het vigerende plan. Voor ongeveer een derde deel van het plangebied² maakt het voornemen nieuwe ontwikkelingen en flexibelere bestemmingen mogelijk zodat het Havenbedrijf flexibel in kan spelen op de veranderde vraag. Het gaat daarbij om de marktsegmenten containers, chemie- en biobased industrie, maritieme service industrie en breakbulk. Deze marktsegmenten zijn alle zeevaartgebonden en grootschalig. Geef in het MER aan hoe ambities met betrekking tot duurzaamheid zijn uitgewerkt en hoe daar in het voornemen invulling aan wordt gegeven. Ook maakt het voornemen onder meer mogelijk dat grotere windturbines (3 MW –6 MW) in een zone op zowel de harde als de zachte zeevering geplaatst kunnen worden. Het gebied is in de Structuurvisie Wind op land (SvWOL) aangewezen als geschikt voor de grootschalige ontwikkeling van windenergie. Neem de onderbouwing van de locatie op in het MER. Geef ook aan wat de opgave en stand van zaken voor windenergie in het gebied is, bijvoorbeeld in relatie tot de (doelstellingen in de) partiële herziening Visie Ruimte en Mobiliteit (hierna: VRM) Windenergie Zuid-Holland.³

2.2 Beleidskader, wet- en regelgeving

Geef in het MER aan welk beleid en welke wet- en regelgeving relevant zijn voor de Herziening van bestemmingsplan Maasvlakte 2 en of het plan kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Ga daarbij, naast hetgeen in hfd.4 van de Notitie R&D is vermeld, in ieder geval in op:

- Wet geluidhinder
- Activiteitenbesluit
- Wet milieubeheer
- Wet natuurbescherming, die op 1-1-2017 in werking treedt
- Programma Aanpak Stikstofdepositie (PAS)
- Verordening Ruimte 2014
- Indien aan de orde: Crisis- en herstelwet
- VN Klimaatakkoord, Parijs, 2015
- Duurzaamheidsbeleid

² Het gaat hier om een aantal kavels aan de meest noordwestelijke kant en enkele kavels meer in het midden van het plangebied.

³ Voor deze herziening loopt momenteel een m.e.r.-procedure.

- Provinciale Verordening Ruimte (windenergie)/ Convenant Realisatie Windenergie in de Rotterdamse haven
- Geuraanpak kerngebied Rijnmond 2005
- Kaderrichtlijn Water en de Kaderrichtlijn Mariene Strategie

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor het bestemmingsplan Herziening van bestemmingsplan Maasvlakte 2. Daarnaast zullen mogelijk andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Algemeen

Zoals hierboven gezegd, beoogt het voornemen in te springen op de veranderde vraag in de marktsegmenten containers, chemie- en biobased industrie, maritieme service industrie en breakbulk. Ook voorziet het in een zoekgebied voor de plaatsing van windturbines langs de noordwestelijke dijk en meer in het zuiden van het gebied op het strand⁴. Het plan voorziet daarnaast in recreatief intensief en extensief gebruik van het strand en een informatiecentrum voor publiek, dubbelbestemmingen voor tijdelijke opwekking van zonne-energie op lege kavels, twee aanlandingszones voor verbindingkabels van het toekomstige windpark Hollandse Kust Zuid. Geef aan op welke wijze proactief invulling kan worden gegeven aan de duurzaamheidsambities, zoals energieneutraliteit en de circulaire economie⁵, en hoe bedrijven daarin gefaciliteerd kunnen worden. Denkbaar is dat stappen gemaakt worden op het gebied van transport en hergebruik van restwarmte en afvalproducten. Geef aan of ook andere mogelijkheden voor duurzame energieopwekking of andere vormen van verduurzaming (bijv. Ontheffing Tijdelijke Natuur) mogelijk worden gemaakt en in hoeverre duurzaamheid kan worden geborgd.

Ga in op de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt voor zover deze onderdelen aanzienlijke milieugevolgen hebben, al dan niet in cumulatie met de overige plannen/activiteiten.

3.2 Referentie

In hoofdstuk 3.3 van de Notitie R&D wordt aangegeven dat in het MER de milieueffecten van het voornemen met twee referentiesituaties vergeleken zullen worden. De eerste referentiesituatie betreft de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en al vergunde, niet gerealiseerde projecten. Deze definitie wijkt enigszins af van de definitie die de Commissie hanteert⁶.

⁴ Zo is begrepen uit de mondelinge toelichting tijdens het locatiebezoek op 4 oktober 2016.

⁵ Onder circulaire economie (ook wel kringloopeconomie genoemd) wordt een economisch en industrieel systeem verstaan waarin geen eindige grondstofvoorraden worden uitgeput en waarin reststoffen volledig opnieuw worden ingezet in het systeem.

⁶ De Commissie gaat voor de referentiesituatie uit van de feitelijke situatie (plus wel vergunde maar nog niet gerealiseerde projecten) én de autonome ontwikkeling bij elkaar opgeteld. Zie http://api.commissiemer.nl/docs/mer/diversen/factsheet_29.pdf

Voor het goed in beeld brengen van de huidige feitelijke situatie, wijst de Commissie op het belang van in beeld brengen van de huidige (voor het plan relevante) knelpunten in het studiegebied, zodat een goed beeld ontstaat van de huidige milieugebruiksruimte. Denk dan aan de thema's zoals externe veiligheid, geluid en stikstofdepositie. Ga in de beschrijving van de referentiesituatie ook in op toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen in en om het plangebied die met enige zekerheid doorgang zullen vinden, zoals windparken langs de Hollandse kust, de windparken binnen de onderzoekslocaties uit de partiële herziening VRM (zoals bij Hoek van Holland) en de aansluiting op het hoogspanningsnet.

Volgens de Notitie R&D zal in het MER een tweede referentiesituatie beschreven worden, waarbij uitgegaan wordt van een invulling op basis van het vigerende bestemmingsplan. De Commissie ziet deze tweede referentiesituatie als een zinvolle toevoeging, die kan bijdragen aan de beeldvorming over wat (de milieueffecten) van de voorgenomen wijzigingen zijn ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan. Een invulling op basis van het huidige bestemmingsplan wordt door de Commissie –in tegenstelling tot hetgeen in de R&D is omschreven in par. 2.2– niet zonder meer aangemerkt als een autonome ontwikkeling⁷.

3.3 Alternatieven

In hoofdstuk 2.5 van de Notitie R&D wordt uiteengezet hoe het proces verloopt om tot een voorkeursalternatief te komen. Er worden geen alternatieven ontwikkeld, en alleen ten aanzien van de windturbines worden twee varianten onderzocht. De voorgenomen activiteiten worden beperkt door milieugebruiksruimte en doelstellingen/ambities. Op die manier zal volgens de Notitie R&D slechts één alternatief geformuleerd worden.

Onderbouw in het MER op basis van welke informatie keuzes gemaakt worden ten aanzien van flexibele bestemmingen en zones, zodat het proces over de totstandkoming van een haalbaar voorkeursalternatief transparant is voor derden.

Ten aanzien van de windturbines acht de Commissie het van belang om te onderbouwen hoe de locatiekeuze binnen het plangebied tot stand is gekomen, en op basis waarvan de keuze om twee varianten (met 3 of 6 MW) in het MER te beoordelen, is gemaakt. Geef aan op welke posities de windturbines in beide varianten worden geplaatst en om welk aantal/vermogen het gaat. Grotere turbines hebben meer onderlinge afstanden nodig in verband met windafvang en turbulenties.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen waarmee de gevolgen van het voornemen voor geluid, natuur, lucht-, water-, bodemkwaliteit, aantallen gehinderden worden bepaald. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepaling. Geef tevens aan of effecten tijdelijk of blijvend zijn. Geef ook aan hoe de milieueffecten gemonitord en geëvalueerd worden.

⁷ Onder 'autonome ontwikkeling' wordt immers het volgende verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Zie ook hier http://api.commissie-mer.nl/docs/mer/diversen/factsheet_29.pdf

4.2 Verkeer

In de Notitie R&D is in beperkte mate informatie over de huidige en toekomstige verkeerssituatie opgenomen. De Commissie vindt het voor het thema verkeer van belang om een doorkijk te geven naar het totale netwerk in en rondom Maasvlakte 2 vanwege het verband met mogelijke afwikkelings- of verkeersveiligheidsknelpunten voor het wegverkeer en het railtransport buiten het plangebied. Daarbij valt te denken aan congestie op de (aansluitingen van de) A15 in oostelijke richting als gevolg van extra verkeer vanuit Maasvlakte 2. De Commissie adviseert dan ook om met het actuele verkeersmodel van Rotterdam de huidige en toekomstige verkeerssituatie van de referenties en alternatieven (2030) goed te beschrijven. Tevens dient beschreven te worden welke mogelijke mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden indien zich knelpunten zullen voordoen.

Het railvervoer is eveneens een belangrijke functie in het plangebied. Ook hiervoor is het van belang om de doorwerking van meer treinverkeer als gevolg van Maasvlakte 2 in beeld te brengen voor de railinfrastructuur in oostelijke richting. Immers van de meer oostelijk gelegen zee- en stadshavens is bekend dat op middellange termijn de huidige capaciteit zal worden bereikt of overschreden. Duidelijk moet worden gemaakt dat daarvoor eventuele oplossingen uitvoerbaar zijn.

Daarnaast zal in het plangebied mogelijk sprake zijn van vermenging van recreatief verkeer en bedrijfsverkeer, waaronder veel vrachtverkeer. De effecten van deze vermenging en mogelijke mitigerende maatregelen, zoals bijvoorbeeld openbaar vervoer naar het strand, dienen in het MER beschreven te worden. Aangetoond moet worden dat dergelijke maatregelen realistisch en uitvoerbaar zijn.

4.3 Windturbines

Onderzoek de effecten ten gevolge van de windturbines ten aanzien van geluid, slagschaduw, veiligheid, natuur en landschap. Voor relevante rekenmethodieken en normstellingen verwijst de Commissie naar het Activiteitenbesluit.

Met betrekking tot geluid dient de ligging van de 47 dB-contour Lden te worden bepaald evenals het aantal woningen binnen deze contour.⁸ Onderzoek ook welke geluidbelasting optreedt in eventuele natuur- en stiltegebieden.

Voor slagschaduw moet de contour van 5.6 uur worden berekend.

De effecten op veiligheid (van personen/installaties, (vaar)wegen e.d.) dienen te worden bepaald en getoetst conform de het Handboek Risicozonering Windturbines (2014). Besteed daarbij ook aandacht aan de veiligheid voor bezoekers van de stranden. Wanneer windturbines op of nabij de dijk(en) worden geplaatst zal een onderzoek naar de veiligheid daarvan (stabiliteit van de dijken) moeten worden uitgevoerd. Ook het effect van de windturbines op (de werking van) de radar voor de scheepvaart en het vliegverkeer (o.a. defensie) moet worden bepaald.

De effecten op de natuur worden behandeld in paragraaf 4.3.

⁸ Conform het reken- en meetvoorschrift Windturbines (Rarim, bijlage 4).

Onderzoek de landschappelijke effecten van de plaatsing van windturbines in het gebied. Laat via visualisaties zien hoe de zichtbaarheid is vanuit bijvoorbeeld Hoek van Holland, Oost- en Westvoorne en vanaf de stranden. Neem daarbij ook de cumulatieve effecten mee zoals interferentie met bestaande turbines in het gebied. Beschouw daarbij ook de eventuele verlichting op de windturbines (bij turbinehoogtes > 150 m. is verlichting t.b.v. luchtvaart verplicht).

Bereken de energieopbrengst van de varianten en de daarmee vermeden emissies.

4.4 Natuur

4.4.1 Algemeen

De Commissie adviseert om de beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, NNN-gebieden) binnen het studiegebied op kaart aan te geven en in te gaan op de grondslag van de bescherming. Beschrijf vervolgens op hoofdlijnen het ecologische functioneren van het plangebied en de directe omgeving. Aan welke aanwezige natuurwaarden kan een bijzondere betekenis worden toegekend en welke factoren zijn daarvoor sturend? Breng daarna de storingsfactoren in beeld die de natuurwaarden kunnen beïnvloeden. Naast de expliciet in de Notitie Reikwijdte & Detailniveau genoemde factoren (verzuring en vermessing door (stikstof)depositie, emissies naar water, habitataantasting door ruimtebeslag, licht, geluid) denkt de Commissie ook aan (onderwater tijdens de aanlegfase)geluid, sterfte en barrièrewerking door windturbines. Daarnaast geeft de Commissie in overweging om na te gaan of van een deel van de nog niet in gebruik genomen kavels een ontheffing Tijdelijke Natuur kan worden aangevraagd⁹.

4.4.2 Gevolgen voor Natura 2000-gebieden (Passende beoordeling)

In de Notitie R&D is aangegeven dat een Passende beoordeling wordt opgesteld. De Commissie adviseert die op te nemen als duidelijk herkenbare bijlage, en de kerninformatie over te nemen in het hoofdrapport. De Passende beoordeling kan worden opgesteld op een bij het plan passend detailniveau, met dien verstande dat:

- Waar relevant gebruikt wordt gemaakt van kwantitatieve informatie.
- Gebruik wordt gemaakt van de meest recente beschikbare monitoringgegevens. Bepaal op grond daarvan of habitattypen en soorten zich al dan niet boven de instandhoudingsdoelstelling (IHD) bevinden.
- Locatie-specifieke informatie ¹⁰ waar relevant bij de toetsing wordt betrokken, waaronder rustgebieden van zeehonden en niet-broedvogels (hoogwatervluchtplaatsen, slaapplaatsen, rui-locaties) en locaties die van belang zijn voor trekvissen.
- Haven en Industriecomplex Rotterdam is in het PAS aangewezen als categorie van projecten waarvoor ontwikkelingsruimte is gereserveerd. Breng met behulp van AERIUS in

⁹ Een ontheffing Tijdelijke natuur onder de Wet natuurbescherming biedt (indien aan een aantal voorwaarden wordt voldaan) de mogelijkheid om beschermde soorten tijdelijk de ruimte te geven zonder dat dit de ontwikkeling van het plan of project in de weg kan staan. Juist in kustgebieden kunnen dergelijke ontwikkelingen tot een zodanig hoge natuurwaarde leiden dat de gunstige staat van instandhouding van soorten een duidelijk meetbare impuls kan krijgen. Zie o.a. <http://tijdelijkenatuur.nl/wp-content/uploads/2014/01/Tijdelijke-natuur-en-beschermde-soorten.pdf>

¹⁰ Ga dus niet uit van een bepaald percentage verlies kwaliteit leefgebied maar van het daadwerkelijke gebruik van het gebied waar kwaliteitsvermindering voor de soorten in kwestie optreedt.

beeld hoeveel stikstofdepositie het plan mogelijk kan maken en of dit past binnen de gereserveerde ontwikkelingsruimte. Indien de gereserveerde ruimte niet volstaat dan dient, gebruik makend van het PAS-instrumentarium, gemotiveerd te worden hoe aantasting van de natuurlijke kenmerken voorkomen kan worden.

- Ook ingegaan moet worden op de gevolgen van depositie van andere stoffen met een verzurende werking, waaronder SO_x (zwavel).
- Bij sterfte ten gevolge van aanvaringen met windturbines onder voor Natura 2000-gebieden relevante vogelsoorten nagegaan dient te worden in hoeverre de (cumulatieve) sterfte 1% of meer van de natuurlijke sterfte kan bedragen. Beschrijf in dat geval wat dat betekent voor de IHD van de soort in kwestie¹¹.

4.4.3 Gevolgen voor NNN-gebieden

In het plangebied bevinden zich geen gebieden die behoren tot het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS genaamd). Ga echter na of de ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt het behoud, herstel en/of de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van een NNN-gebied kunnen beïnvloeden. Dit kan (in eerste instantie) kwalitatief. Beschrijf, indien negatieve ontwikkelingen niet zijn uitgesloten, in welke gebieden (en daarbinnen bij welke natuurbeheertypen) dat speelt, en doorloop het afwegingskader voor het NNN zoals beschreven in de (provinciale) Verordening Ruimte 2014.

4.4.4 Gevolgen voor beschermde soorten

Ga na in hoeverre het plan gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van beschermde soorten en of, op grond van het voorkomen van beschermde soorten¹², verbodsbepalingen in zodanige mate overtreden worden dat (mitigerende) maatregelen nodig zijn om een ontheffing te verkrijgen voor de activiteiten die het plan mogelijk maakt. Geef belangrijke locaties waar beschermde soorten aanwezig zijn aan op kaart en ga in op de aard van het gebruik (standplaats, vaste verblijfplaats, broedkolonie etc.). Ga ook in op de (gevolgen voor) de ruimte die het hbR op Maasvlakte 2 heeft gereserveerd voor broedkolonies van meeuwen¹³.

Ten aanzien van windturbines is van belang dat het plangebied zich bevindt in een zone waar in het najaar stuwtrek (geconcentreerde seizoenstrek) optreedt van vogels en mogelijk ook vleermuizen. Geen aan in hoeverre deze zone met trekverdichting beïnvloed kan worden door barrières ten gevolge van windturbines. Ga ook in op het orde-grootte te verwachten aantal aanvarings-slachtoffers door seizoenstrek van vogels en vleermuizen en eventuele lokale trek

¹¹ De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft bevestigd dat de 1%-mortaliteitsnorm (maximaal 1% additionele sterfte t.o.v. de natuurlijke sterfte) als uitgangspunt gehanteerd kan worden om te bepalen of de te verwachten aantallen vogelslachtoffers door de windturbines de natuurlijke kenmerken van het betrokken gebied aantasten of een effect kunnen hebben op de staat van instandhouding van beschermde soorten.

¹² Op 1-1-2017 treedt de Wet natuurbescherming (Wnb) in de plaats van de huidige Flora- en faunawet (en de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet). De soortenbescherming wordt geregeld via drie beschermingsregimes: § 3.1 Soorten van de Vogelrichtlijn i.c. alle van nature in Nederland voorkomende vogelsoorten, § 3.2 Soorten van de Habitatrichtlijn en § 3.9 selectie van Andere soorten. Afhankelijk van de ingreep en de beïnvloede soorten kan naast een toets aan verboden handelingen ook een toets aan de staat van instandhouding aan de orde zijn.

¹³ Zie kaart in MER (aanvullende informatie n.a.v. tussentijds oordeel Commissie voor de milieueffectrapportage Project Net op zee Hollandse Kust zuid d.d. 9 september 2016). In en rondom het havengebied van Rotterdam bevindt zich de grootste meeuwenkolonie van Nederland. De ontwikkelingen die het plan mogelijk maakt zouden de populatie-ontwikkeling van enkele meeuwensoorten op termijn kunnen beïnvloeden.

(slaaptrek) van vogels. Doe dit bij vleermuizen per soort en bij vogels per groep van soorten (bijv. steltlopers, zangvogels). Geef aan van welke soorten (al dan niet in cumulatie met andere windparken) de 1%-mortaliteitsnorm overschreden kan worden, en hoe daarmee wordt omgegaan teneinde negatieve gevolgen voor de staat van instandhouding te voorkomen.

4.5 Lucht

Beschrijf de effecten van de voorgenomen activiteiten. Neem ook de emissies van schepen mee op het relevante deel van de vaarroute en tijdens laden en lossen.

Kwantificeer voor de relevante alternatieven de verwachte bijdragen aan immissies van fijn stof (PM_{2,5} en PM₁₀) en NO₂ en indien relevant SO₂. Presenteer de resultaten voor zover relevant op een kaart. Maak in het MER aannemelijk dat het VKA realiseerbaar is binnen de luchtkwaliteits-eisen van de Wet milieubeheer.

Maak inzichtelijk of de maatregelen die vereist waren om Maasvlakte 2 te kunnen realiseren, zoals emissiearme binnenvaartschepen, instellen milieuzonering vrachtverkeer, schermen bij tunnelmonden), ook nu nog (moeten) worden toegepast.

4.6 Geluid

Maak inzichtelijk dat de activiteiten inpasbaar zijn binnen de huidige volgens de Wet geluidshinder vastgestelde geluidzone van Maasvlakte 2. De gemeente/DCMR gaat ervan uit dat de huidige geluidzone niet aangepast zal worden. Geef aan in hoeverre de geluidzone knellend is voor de gewenste activiteiten en mogelijke verruiming toch overwogen wordt. Hiermee wordt voorkomen dat bepaalde activiteiten, ondanks een beperkte impact op de omgeving, niet mogelijk zouden zijn.

Bepaal naast de geluideffecten volgens de wettelijke normen ook te verwachten effecten van laagfrequent geluid, zoals door schepen, procesindustrie en windturbines, op de nabijgelegen woongebieden.

4.7 Externe veiligheid

Ga bij de beschouwing over de externe veiligheid in op:

- Transport, op- en overslag van de diverse gevaarlijke stoffen.
- Te treffen veiligheidsmaatregelen in het kader van effect- en risicobeperking.
- Domino-effecten die ontstaan wanneer het falen van een gevaarbron leidt tot het falen van een andere gevaarbron¹⁴.

Ga bij de beschouwing over veiligheid ook in op incident scenario's en op welke wijze deze bestreden kunnen worden. Ga ook in op de relatie met bestaande rampenbestrijdingsplannen op water en op land.

¹⁴ Verwezen kan o.a. worden naar: http://www.rivm.nl/Onderwerpen/E/Externe_Veiligheid/Inrichtingen/Gerelateerde_onderwerpen/Domino_effecten

4.8 Klimaat

Geef inzicht in de risico's van klimaatverandering voor de waterveiligheid (overstromingsrisico's als gevolg van een verhoogde zeespiegel). Beschrijf aan de hand van de specifieke kwetsbaarheid van het gebied de mogelijkheden tot adaptatie. Door bijvoorbeeld specifieke eisen te stellen aan de blauw-groene structuur kan een belangrijke bijdrage geleverd worden aan een klimaatbestendige waterhuishouding van het gebied. Mogelijke strategieën en maatregelen voor klimaatadaptatie zijn opgenomen op www.ruimtelijkeadaptatie.nl.

4.9 Gezondheid

De kwaliteit van de leefomgeving kan van invloed zijn op de volksgezondheid. Hierbij is ook de (cumulatie van) luchtkwaliteit, geur, geluid en externe veiligheid van belang. Geef aan óf, en indien van toepassing, hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de diverse contouren voor NO₂, PM₁₀, geluid, geur en externe veiligheid liggen. Geef aan wat de mogelijkheden zijn om de (cumulatieve) omvang van de blootstelling en daarmee de effecten op de kwaliteit van de leefomgeving te beperken.

5. Overige aspecten

5.1 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst zijn opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal is gebruikt, met duidelijke legenda.

Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Havenbedrijf Rotterdam NV

Bevoegd gezag: Gemeente Rotterdam, namens deze DCMR Milieudienst Rijnmond

Besluit: vaststellen of wijzigen van bestemmingsplan voor een industrieterrein en windturbines

Categorie Besluit m.e.r.: D11.3, D22.2

Procedurele gegevens:

Ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 14 oktober tot 11 november 2016

Advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 29 november 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. ir. J.A. Huizer

dhr. ing. B.P.A. Peters

mw. drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

mw. ir. M.L. Verspui

dhr. ing. R.L. Vogel

mw. mr. drs. A. Wagenmakers (secretaris)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De informatie die ze van het bevoegde gezag heeft ontvangen, vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie de website op de pagina [Wat doet de Commissie in het hoofdstuk Advisering \(www.commissiener.nl/watbiedtdecommissie\)](http://www.commissiener.nl/watbiedtdecommissie).

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiener.nl projectnummer [3151](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

